

UCHWAŁA NR XXXIII/350/2014

RADY POWIATU CHOJNICKIEGO z dnia 26 czerwca 2014 r.

w sprawie przyjęcia „Powiatowego Programu Korekcyjno – Edukacyjnego dla Sprawców Przemocy w Rodzinie na lata 2014 - 2020”

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t. j. - Dz. U. z 2013 r. poz. 595 ze zm.), art. 19 pkt 16 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. - Dz. U. z 2013 r. poz. 182 ze zm.) oraz art. 6 ust. 1 i 4 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. nr 180, poz. 1493 ze zm.)

Rada Powiatu uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się „Powiatowy Program Korekcyjno – Edukacyjny dla Sprawców Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu poprzez jej wywieszenie na tablicy ogłoszeń Starostwa Powiatowego w Chojnicach oraz zamieszczeniu w Biuletynie Informacji Publicznej.

PRZEWODNICZĄCY RADY
/-/mgr inż. Robert Skórczewski

UZASADNIENIE

Zgodnie z zapisem art. 6 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. nr 180, poz. 1493 ze zm.) do zadań powiatu należy opracowanie i realizacja oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie. Powiatowy Program Oddziaływań Korekcyjno - Edukacyjnych dla Sprawców Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020, zwany dalej „programem”, będący załącznikiem do niniejszej uchwały stanowi pierwszy etap wykonania powyższego obowiązku. Program jest spójny z ustawodawstwem krajowym oraz strategicznymi dokumentami o charakterze lokalnym, w tym z Powiatowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2014 - 2020 przyjętym uchwałą nr XXVIII/304/2013 Rady Powiatu Chojnickiego z dnia 03.11.2013 r.

Celem głównym programu jest powstrzymanie sprawców i zakończenie przemocy w rodzinie. Cel ten ma zostać osiągnięty poprzez zmianę postaw osób stosujących przemoc w rodzinie oraz poddanie ich oddziaływaniom korekcyjno - edukacyjnym. Realizowane cele programu zamykają się w trzech podstawowych zagadnieniach: w profilaktyce, wczesnej interwencji i likwidacji skutków. Bezpośrednimi adresatami programu są osoby dorosłe stosujące przemoc w rodzinie zamieszkujące na terenie powiatu chojnickiego. Program wymaga współpracy lokalnych instytucji. Oczekuje się, że wykonanie programu przyczyni się do usprawnienia systemu przeciwdziałania przemocy, ograniczenia skali problemu przemocy w rodzinie oraz poprawy kondycji rodzin z powiatu chojnickiego.

Z powyższych względów podjęcie uchwały jest konieczne i uzasadnione.

**Załącznik
do uchwały nr XXXIII/350/2014
Rady Powiatu Chojnickiego
z dnia 26 czerwca 2014 r.**

**Powiatowy
program korekcyjno – edukacyjny
dla sprawców przemocy w rodzinie realizowany
w powiecie chojnickim
w latach 2014-2020**

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chojnicach

Chojnice 2014 r.

Wstęp

Program powstał w odpowiedzi na Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, jako część systemu działań skierowanych na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Program wpisuje się w założenia i cele „Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2014 - 2020”, przyjętego uchwałą nr XXVIII/304/2013 Rady Powiatu Chojnickiego z dnia 3.11.2013 r. oraz Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Województwie Pomorskim.

Program został opracowany z uwzględnieniem wytycznych do tworzenia modelowych programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Źródła informacji o sprawcach przemocy w rodzinie w powiecie chojnickim

- 1) Ośrodki Pomocy Społecznej Powiatu Chojnickiego,
- 2) Zespoły Interdyscyplinarne ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie funkcjonujące w Powiecie Chojnickim,
- 3) Komenda Powiatowa Policji w Chojnicach,
- 4) Sąd Rejonowy w Chojnicach,
- 5) Zespół kuratorskiej służby sądowej ds. karnych przy Sądzie Rejonowym w Chojnicach,
- 6) Areszt Śledczy w Chojnicach,
- 7) Gminne komisje ds. rozwiązywania problemów alkoholowych Powiatu Chojnickiego.

Uzasadnienie programu

Przemoc jest pojęciem bardzo trudnym do jednoznacznie zdefiniowania. Przemoc opiera się na dominacji i podporządkowaniu, a zakłada nadużycie lub złe użycie władzy, autorytetu, siły fizycznej czy psychicznej, a także zadawanie cierpienia.

Psychologia sprawców nie jest jeszcze dziedziną bogatą w solidną wiedzę. Naganność ich postępowania skłania raczej do karania niż wnikliwego zastanowienia się, dlaczego to robią. Coraz częściej jednak podejmowane są próby oddziaływania na sprawców, które zmierzają do nauczania ich samokontroli i wyzwolenia spod wpływu nałogowej agresywności. W wielu przypadkach przemoc związana jest z nietrzeźwością sprawców, ale alkohol nie powinien być obarczony bezpośrednią i wyłączną odpowiedzialnością za przemoc, niemniej jednak osłabia on racjonalną kontrolę nad zachowaniem i nasila gotowość do reagowania złością.

Sprawcy przemocy na ogół starają się znajdować uzasadnienie dla aktów przemocy. Szczególnie dotyczy to negowania osobistej odpowiedzialności za wyrządzone szkody i obciążania odpowiedzialnością ofiary.

Z jednej strony potrzebne są działania wzmacniające skuteczność ochrony ofiar przed sprawcami przemocy. Potrzebne są więc miejsca, w których ofiary otrzymają pomoc bytową i potrzebni są ludzie, którzy dostarczą im wsparcia emocjonalnego, pomogą w zmianie życia i wzmocnieniu siebie, którzy pomogą także rozwiązać problemy natury prawnej.

Z drugiej strony ważne są działania powstrzymujące sprawców i prowadzące do zakończenia przemocy w rodzinie. Mają temu służyć programy korekcyjno-edukacyjne skierowane do osób stosujących przemoc. Należy podkreślić, że pełnią one rolę jedynie pomocniczą. Podstawową rolę w przeciwdziałaniu przemocy domowej przypisuje się jednak interwencji karno-administracyjnej. Istotne znaczenie ma tutaj równowaga pomiędzy stosowaniem interwencji karno-administracyjnej a działaniami korekcyjno-edukacyjnymi, bez

nadmiernego przeceniania którejs z tych metod. Obie, stosowane wspólnie i z rozwagą, przyniosą oczekiwane rezultaty.

Cele programu

Podstawowym celem działań programowych jest powstrzymanie sprawców i zakończenie przemocy domowej.

Należy jednak zaznaczyć, że realizując powyższy cel nie można pominąć zasady ochrony bezpieczeństwa, autonomii i dobra osób krzywdzonych przez osobę stosującą przemoc. W żadnym przypadku program nie przewiduje i nie akceptuje sytuacji i zachowań, które mogłyby akceptować współodpowiedzialność osoby krzywdzonej za przemoc wobec niej stosowaną.

Cel podstawowy ukierunkowany jest na rozpoznanie i zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc w rodzinie.

Program nie stanowi jednak formy osobistej psychoterapii sprawcy, a jedynie koryguje jego niepożądane i szkodliwe zachowanie i postawy. Nie rezygnujemy jednak całkowicie z udzielania pomocy psychologicznej dla sprawców, która stanowi uzupełnienie oferty uczestnictwa w tym programie.

Cele szczegółowe działań programowych:

- uzyskanie przez sprawcę świadomości własnych przemocowych zachowań, stosowanych wobec członków własnej rodziny;
- uświadomienie sprawcy, czym jest przemoc;
- rozpoznawanie przez sprawcę sygnałów ostrzegawczych, zapowiadających zachowania przemocowe;
- opracowanie „planu bezpieczeństwa”, zapobiegającemu użyciu siły i przemocy;
- nabycie umiejętności służących rozwiązywaniu konfliktów bez użycia agresji i konstruktywnego wyrażania uczuć;
- promocja pozytywnych postaw (standardów i wartości), a w szczególności poczucia odpowiedzialności za własne czyny;
- uświadomienie pozytywnych postaw rodzicielskich oraz nabycie umiejętności trzymania dyscypliny bez przemocy, jako alternatywy dla agresywnego karania;
- nauka umiejętności partnerskiego układania stosunków w rodzinie, uczenie się korzystania z pomocy innych;
- zmiana zachowań i postaw osób stosujących przemoc w rodzinie, a w rezultacie długofalowy efekt powstrzymania się sprawców i zakończenia przemocy, a także zwiększenie ich zdolności do samokontroli agresywnych zachowań i konstruktywnego współżycia w rodzinie.

Zawartość programu

Zawartość merytoryczna programu skoncentrowana jest na osiągnięciu celu podstawowego i zawiera elementy, które dostarczają wiedzy, tworzą okazje do poznania siebie oraz pozwalają na zmianę myślenia i reagowania.

Najważniejsze z tych elementów to:

- 1) rozpoznanie diagnostyczne – uzyskanie i opracowanie informacji o funkcjonowaniu każdego z uczestników, jego sytuacji życiowej oraz specyfiki przemocy, której był sprawcą,
- 2) edukacja – dobór treści edukacyjnych uwzględniających cele programu oraz specyfikę uczestników, obejmuje:

- a) społeczno-kulturowe źródła i okoliczności przemocy domowej (mity i stereotypy),
 - b) definicję przemocy, jej rodzaje, formy i dynamikę,
 - c) problemy władzy i kontroli w relacjach międzyludzkich,
 - d) planowanie i rozwijanie samokontroli,
 - e) komunikację interpersonalną,
 - f) promocja pozytywnych standardów i wartości,
 - g) zaburzenia życia rodzinnego spowodowane uzależnieniami,
 - h) wpływ przemocy domowej na zachowanie i psychikę dzieci,
 - i) tolerancja i szacunek wobec osób starszych i niepełnosprawnych.
- 3) ćwiczenia praktyczne – dostarczające korekcyjnych doświadczeń osobistych, zmieniających zachowania i postawy oraz rozwijające umiejętności samokontroli i konstruktywnego współżycia.

Szczegółowa zawartość merytoryczna programu zostanie przygotowana przez prowadzącego zajęcia grupowe.

Sposób realizacji programu

Program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy domowej obejmuje następujące etapy:

- 1) etap I – 2 spotkania indywidualne dla każdego uczestnika programu, których celem jest rozpoznanie diagnostyczne;
- 2) etap II – 24 spotkania grupowe po 4 godziny każde, odbywające się minimum raz w tygodniu, których celem jest przekazanie treści edukacyjnych. Blok składać będzie się z zajęć teoretycznych jak i praktycznych.

Zajęcia grupowe prowadzone będą w składzie max. 10 osób.

Praca indywidualna z uczestnikami programu

Formy pracy: wywiady, kwestionariusze, analiza zgromadzonej dokumentacji pod kątem:

- 1) rzeczywistych okoliczności skierowania do programu;
- 2) określenia czy uczestnik programu aktualnie stosuje przemoc;
- 3) określenia najgroźniejszych i typowych form oraz okoliczności stosowania przemocowych zachowań;
- 4) aktualnej sytuacji rodzinnej i zawodowej;
- 5) cech osobistych istotnych dla pracy korekcyjnej.

Praca grupowa z uczestnikami programu

Formy pracy:

- 1) mini wykłady (wyrażona w dostępny sposób wiedza psychologiczna na temat mechanizmów przemocy);
- 2) projekcje filmów – praca na przykładowych, zobrazowanych sytuacjach, z wykorzystaniem filmów o charakterze edukacyjnym, fabularnym;
- 3) praca analityczna – w ramach zajęć indywidualnych i grupowych, analizowanie mechanizmów własnych zachowań;
- 4) warsztaty konkretnych umiejętności;
- 5) „zadania domowe” – kwestionariusze skłaniające uczestników do przemyślenia i przeanalizowania omawianych zagadnień.

Nabór i selekcja uczestników programu

Adresatami niniejszego programu są sprawcy przemocy domowej, dlatego zasadniczym warunkiem przyjęcia do programu jest uznanie przez nich faktu stosowania przemocy we własnej rodzinie.

- 1) Uczestnikami programu mogą być:
 - a) osoby zgłaszające się samodzielnie,
 - b) osoby kierowane przez sąd, skazane za przestępstwo przeciwko rodzinie ze stwierdzeniem sprawstwa przemocy, korzystające z warunkowego zawieszenia wykonywania kary pozbawienia wolności,
 - c) osoby kierowane przez organy ścigania objęte procedurą Niebieskiej Karty,
 - d) osoby zobowiązane przez inne organy, instytucje, organizacje.
- 2) Uczestnictwa w programie odmawia się:
 - a) osobom z poważnymi zaburzeniami emocjonalnymi, szczególnie z zaburzeniami osobowości pogranicznej.
 - b) chorym psychicznie,
 - c) osobom uzależnionym od alkoholu i narkotyków z wyłączeniem osób, które przeszły lub są w trakcie podstawowego cyklu terapii uzależnień.

Odmowa uczestnictwa w programie następuje w czasie wstępnego rozpoznania diagnostycznego, prowadzonego w trakcie nurtu pracy indywidualnej, które jest pierwszym etapem realizacji programu. Uzyskane informacje objęte są zasadą poufności z wyjątkiem informacji wskazujących na popełnienie czynów zabronionych przez prawo.

Reguły uczestnictwa w programie

Przed przystąpieniem do II etapu programu uczestnicy podpisują kontrakt określający zasady uczestnictwa w programie.

- 1) Kontrakt zawiera:
 - a) formalne wymogi systematycznej obecności na zajęciach wraz z określeniem sankcji za uchylenie się od udziału w programie,
 - b) zobowiązanie do powstrzymania się od przemocowych zachowań w kontaktach z członkami rodziny i innymi ludźmi,
 - c) zobowiązanie do powstrzymania się od spożywania alkoholu i zażywania substancji psychotropowych,
 - d) obowiązek bezpiecznego i zgodnego z zasadami współżycia społecznego i zachowania w trakcie uczestnictwa w zajęciach,
 - e) uznanie osobistej odpowiedzialności za fakt stosowania przemocy w rodzinie.Ponadto kontrakt powinien zawierać informacje o monitorowaniu sytuacji rodzinnej i zachowań uczestnika programu.
- 2) Wobec osób, których uczestnictwo w programie związane jest z decyzją sądu, policji lub prokuratury stosuje się powiadomienie tych organów o:
 - a) przystąpieniu sprawcy przemocy do programu,
 - b) każdej sytuacji uchylenia się od udziału w programie,
 - c) zakończeniu uczestnictwa w programie.
- 3) Fakt uczestnictwa w programie osób zgłaszających się dobrowolnie jest objęty tajemnicą.

Zasady prowadzenia zajęć

- 1) Zajęcia powinny być prowadzone w grupach nie większych niż 10 osób,

- 2) Czas trwania edycji programu powinien obejmować co najmniej 98 godzin, z przerwami między zajęciami nie dłuższymi niż tydzień. w praktyce długość cykli korekcyjno-edukacyjnych będzie uzależniona od rodzaju i specyfiki grupy sprawców oraz od wyboru sposobu prowadzenia programu,
- 3) Zajęcia ze sprawcami przemocy w rodzinie nie mogą być prowadzone w miejscach, w których udziela się pomocy i wsparcia ofiarom przemocy,
- 4) Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne powinny być prowadzone przez osoby z wyższym wykształceniem, odpowiednim przygotowaniem psychologicznym oraz odbytym szkoleniem z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Ważne jest by duet tworzyli kobieta i mężczyzna - obrazuje to modelowy układ komunikacji partnerskiej.

Ocena uczestników programu

Ocena postępów wynikających z uczestnictwa w programie związana jest m. in. z wypełnieniem zobowiązań znajdujących się w kontrakcie określającym zasady selekcji.

Kryteria oceny dotyczą następujących zagadnień:

- 1) obecność na zajęciach,
- 2) aktywność na zajęciach,
- 3) otwartość na uczestników i przekazywane treści,
- 4) wykorzystywanie poznanych technik,
- 5) zachowanie trzeźwości,
- 6) nie stosowanie przemocy,
- 7) ponoszenie odpowiedzialności za stosowaną przemoc,
- 8) zwracanie się o pomoc,
- 9) przyjmowanie uwag.

Ocena powinna być stosowana na różnych etapach programu i stanowić podstawę do zwolnienia z uczestnictwa w programie.

Zasady i źródła finansowania programu

Realizacja programu nastąpi po uprzednim przyjęciu Programu przez Radę Powiatu Chojnickiego. Opracowanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie należy do zadań w zakresie administracji rządowej realizowanych przez powiat. Środki na realizację i obsługę tego zadania zapewnia więc budżet państwa. W związku z tym, planowanie wydatków następuje na poziomie powiatu rokrocznie, a realizacja programu uzależniona jest od wysokości środków przekazanych samorządowi powiatowemu z budżetu państwa na ten cel.

Monitoring i ewaluacja

Realizacja programu jest ściśle związana z działaniami monitorującymi kontrolnymi, które stanowią część nadzoru nad jego realizacją. System monitorowania obejmuje:

- 1) postęp względem zaplanowanych założeń, działań i rezultatów programu,
- 2) zachowania związane z przemocą u osób uczestniczących w programie w trakcie jego trwania oraz do 3 lat po jego zakończeniu.

Monitorując program będziemy szukać odpowiedzi na pytania:

- 1) czy podejmowane działania prowadzą do osiągnięcia celu finalnego,
- 2) czy program wymaga przeformułowania działań, czy adresaci programu zachowują się zgodnie z oczekiwaniami.

Celem monitoringu jest sprawdzenie czy zaplanowane działania w końcowym efekcie są użyteczne dla odbiorców i współodbiorców, którymi w tym przypadku są rodziny osób stosujących przemoc.

Do oceny skuteczności działań programowych niezbędną jest współpraca z partnerami programu, szczególnie tymi, którzy realizują programy przeciwdziałania przemocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Realizatorzy programu

- 1) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chojnicach,
- 2) Sąd Rejonowy w Chojnicach,
- 3) Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Chojnicach,
- 4) Komenda Powiatowa Policji w Chojnicach,
- 5) Ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu chojnickiego,
- 6) Areszt Śledczy w Chojnicach,
- 7) Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych powiatu chojnickiego.
- 8) Zespoły Interdyscyplinarne ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie funkcjonujące w powiecie chojnickim.

Podsumowanie

Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne wobec osób stosujących przemoc w rodzinie będą prowadzone w formie programów działań psychologicznych, edukacyjnych i socjalizacyjnych, ukierunkowanych na taką zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc, która zmniejszy ryzyko dalszego stosowania przez nie przemocy oraz zwiększy ich zdolność do samokontroli agresywnych zachowań i do konstruktywnego współżycia w rodzinie.

Powodzenie realizacji programu w warunkach wolnościowych jest zależne od pozyskania uczestników skazanych na karę pozbawienia wolności w zawieszeniu, zgłaszających się dobrowolnie lub kierowanych przez różne organizacje i instytucje zajmujące się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, szczególnie przez Zespoły Interdyscyplinarne do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Potrzebę oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec sprawców przemocy w rodzinie rozpowszechniono wśród kuratorów sądowych, policjantów, pracowników ośrodków pomocy społecznej oraz pozostałych członków zespołów interdyscyplinarnych przeciwdziałających przemocy rodzinie